

Kaupunginhallitus	§ 100	23.03.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 10	30.03.2020

Euroopan kulttuuripääkaupungiksi hakeminen vuodeksi 2026

523/44.449/2019

KH § 100

Selostus:

Savonlinnan, Joensuun, Kuopion, Lappeenrannan ja Mikkelin kaupungit sekä Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliitot tavoittelevat yhdessä Savonlinnan valintaa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Savonlinna on hankkeen yhteisesti nimetty ydinkaupunki, koska hakemus jätetään menettelyohjeen (EU/OKM) mukaan yhden kaupungin nimissä. Ohjelma levittäytyy kuitenkin kaikkiin em. kaupunkeihin ja maakuntiin. Kulttuuripääkaupunkihakemusta käytetään nimitystä Saimaa-ilmiö2026.

Euroopan kulttuuripääkaupunkeja (European Capital of Culture, ECoC) on nimetty vuodesta 1985. Suomesta kulttuuripääkaupunkeina ovat olleet aiemmin Helsinki vuonna 2000 ja Turku vuonna 2011. Vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungit tulevat Suomesta ja Slovakiasta. Itä-Suomen lisäksi Euroopan kulttuuripääkaupunki-nimitystä Suomesta tavoittelevat Tampere yhdessä Mänttä-Vilppulan ja 18:n Pirkanmaan kunnan kanssa sekä Oulu yhdessä yli 30:n Pohjois-Pohjanmaan kunnan kanssa.

Kulttuuripääkaupunkivuosi on kulttuurisisällön lisäksi laaja strateginen elinvoimahanke koko Itä-Suomen kehityksen muuttamiseksi. Pää tavoitteita on mm. yhteistyön tiivistyminen ja lisääntyminen koulutuksen, tutkimuksen, ympäristön, kestävän kehityksen, kaupunkikehityksen ja kulttuurimatkailun aloilla, mielikuvan paraneminen Itä-Suomesta, kulttuuri- ja luovien alojen moninaisuuden vahvistuminen osana elinkeinorakennetta sekä Itä-Suomen kansallisen ja kansainvälisen profiilin kohoaminen kulttuurin avulla.

Alustavan suunnitelman mukaan kulttuuripääkaupunkivuoden kokonaisbudjetti on n. 21,5 m€ ja se jakaantuu kuudelle vuodelle 2022-2027.

- Suomen valtion arvioitu rahoitus kokonaisuudesta n. 10-12 m€
- yksityisen rahoituksen (mm. säätiöt ja yritys yhteistyö) osuudeksi on arvioitu 2 m€.
- Loppurahoitus koostuu kaupunkien, maakunnan liittojen ja muiden kuntien rahoituksesta sekä mahdollisesti Euroopan Unionin varoista.

- Budjetti jakautuu karkeasti kolmeen luokkaan:
 - o ohjelmasisältö 65 %
 - o markkinointi ja viestintä 16 %
 - o hallinto ja palkat 19 %

Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi haun Euroopan kulttuuripääkaupungiksi

1. huhtikuuta 2019. Hakuprosessi on kaksivaiheinen. Ensimmäisen vaiheen hakemus, joka käytännössä on 60-sivuinen kirja, tulee jättää Opetus- ja kulttuuriministeriölle 5. toukokuuta 2020 mennessä. Toiseen valintavaiheeseen pääsevät kaupungit julkistetaan valintaraadin esivalintakokouksen päätteeksi Helsingissä 24. kesäkuuta 2020.

Euroopan kulttuuripääkaupungin valitsee 12-henkinen eurooppalainen asiantuntijaraati, jonka jäsenet nimittävät Euroopan komissio, Euroopan neuvosto, Euroopan parlamentti ja Euroopan alueiden komitea. Suomi nimittää raatiin kaksi jäsentä. Toisen vaiheen hakemus tulee jättää keväällä 2021 ja lopullisen valinnan raati tekee keväällä/kesällä 2021.

Saimaa-ilmiön tavoitteena on monipuolisen ohjelmasisällön avulla vaikuttaa positiivisesti alueen kehityksen kannalta isoihin teemoihin, joita ovat alueellisen yhteistyön tiivistäminen, alueen pito- ja vetovoiman kehittäminen, yleisen hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntyminen alueella, vesien ja luonnon suojelu, Venäjä-yhteistyö ja matkailun ympärivuotisuuden kehittäminen.

Ilmiömäinen itäsuomalainen kulttuuri tuodaan esiin vuosien 2022-2026 välisenä aikana valitsemalla kullekin vuodelle Saimaan kulttuuripääkaupunki. Tällä toiminnalla tuodaan esiin jo olemassa olevaa, arvokasta sisältöä ja osaamista sekä valmistaudutaan tulevaan Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimimiseen ja laajaan yhteistyöhön. Saimaan kulttuuripääkaupunkina toimiminen piirtää kullekin mukana olevalle kaupungille oman näköisensä kulttuuriprofiilin ja tunnistaa yhteisiä itäsuomalaisia ja eurooppalaisia piirteitä. Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke linkittyy mukana olevien kaupunkien omiin juhluvuosiin: 2023 Joensuu 175 vuotta, 2024 Lappeenranta 375 vuotta ja 2025 Kuopio 250 vuotta. Vuonna 2026 Saimaan ja Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimii Savonlinna. Vuosi 2026 nostaa koko alueen yhteiseen valokeilaan ja laajentaa kulttuuritoimintaamme entistä kansainvälisemmäksi.

Kulttuuripääkaupungiksi hakeminen tapahtuu vastaamalla Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemassa hakemuspyyynnössä esitettyihin kysymyksiin. Vastauksista muodostuvaa hakukirjaa asiantuntijaraati arvioi kuudella kriteerillä, jotka ovat 1) panos pitkän aikavälin strategiaan; 2) kulttuuri- ja taiteellinen sisältö; 3) eurooppalainen ulottuvuus; 4) vaikutusala; 5) hallinto ja 6) toteutusvalmius.

Hakemisen valmistelusta on vastannut Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen -hanke, jota hallinnoi Etelä-Savon maakuntaliitto. Hankkeen koordinaattoreina ovat työskennelleet Anu-Anette Varho ja Reko Tammi sekä heidän tukena Itä-Suomen yliopiston Tutkimuksella tukea -hanke ja ylimaakunnallinen valmistelutiimi Sillanrakentajat, johon mukana olevat kaupungit ja liitot ovat nimenneet kukin oman asiantuntevan edustajansa. Sillanrakentajien puheenjohtajana on toiminut Joensuun kulttuurijohtaja Sari Kaasinen. Varsinaisen hakukirjan kirjoitustyöstä on vastannut Jyrki Paaskoski.

Kulttuuripääkaupunkahaun valmistelua on tehty osallistaen toimijoita laajasti Itä-Suomen alueella. Ohjelmasisältöjä ja uutta yhteistyötä on ideoitu useissa työpajoissa Savonlinnassa, Mikkelissä, Kuopiossa, Joensuussa, Lappeenrannassa ja Imatralla. Muun muassa alueen teatterit, orkesterit, museot, lastenkulttuuritoimijat, liikuntajärjestöt ja European Region of Gastronomy –juhlavuoden johdolla muut itäsuomalaiset ruokahankkeet ovat kokoontuneet miettimään yhteistä sisältöä. Tämän lisäksi kulttuuripääkaupunkihakuun liittyviä ideoita on kerätty hankkeen nettisivujen ideanuotalla, ja alueen toimijoita on koottu mukaan yhteistyöryhmästä.

Kulttuuripääkaupunkahaun muodollinen edellytys on, että hakijakaupungilla on voimassa oleva kulttuuristrategia. Iso osa hanketta on ollut tämän strategian valmistaminen Savonlinnan kaupungille. Strategian valmisteluun ovat osallistuneet savonlinnalaiset kulttuuri-, elinvoima-, matkailu- ja yhdistystoimijat. Tärkeä osa kokonaisuutta oli myös alueelliseen yhteistyöhön liittynyt työpaja, jossa oli mukana suuri joukko toimijoita Mikkelistä, Kuopiosta, Joensuusta, Enonkoskelta, Puumalasta, Sulkavalta, Varkaudesta, Kiteeltä, Parikkalasta, Imatralla ja Lappeenrannasta. Kulttuuristrategiantyöhön on osallistunut myös kaupunkien päättäjät ja virkamiehiä.

Kaupunginhallitus on käsitellyt sekä päättänyt 23.3.2020 § 102 tehdä esityksen kulttuuripääkaupunkihankkeen omarahoitusosuudeksi.

(Valmistelu: hallintojohtaja-kaupunginlakimies Aki Rasimus, puh 044-4174041)

Vs. kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää hakea Savonlinnan kaupunkia Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026 sekä valtuuttaa kaupunginhallituksen päättämään hakukirjan jättämisestä Opetus- ja kulttuuriministeriölle 5. toukokuuta 2020 mennessä.

Käsittely:

Juha Kukkonen teki esittelijän esityksestä poikkeavan esityksen:'

"Esitän, että kulttuuripääkaupungiksi ei haeta 2 miljoonan euron panostuksella, joka rahoitettaisiin elinkeinotoimen nykyisestä määräraahakehyksestä. Määräraha pitäisi hakea kulttuuritoimen määrärahoista, sillä se olisi kustannustehokkain eikä haittaisi kaupungin elinkeinojen kehittämistä."

Puheenjohtaja totesi, että Juha Kukkosen esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet: Kaupunginvaltuusto
KV § 10

Kaupunginhallituksen esitys:

Kaupunginvaltuusto päättää hakea Savonlinnan kaupunkia Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026 sekä valtuuttaa kaupunginhallituksen päättämään hakukirjan jättämisestä Opetus- ja kulttuuriministeriölle 5. toukokuuta 2020 mennessä.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.